

Talousarviokehys 2027 ja talousarvion laadintaohjeet

KH 28.09.2026
252/02.02.00/2026

Uuden kuntastrategian 2030 mukaan tavoitteena on tasapainossa oleva kuntatalous. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää toimintatulojen merkittävää kasvattamista ja toimintakulujen hillintää. Kuntatalouden visio strategiassa on samaan aikaan tasapainottaa kuntataloutta, sekä tuottaa hyvinvointia ja elinvoimaa tukevia palveluja.

Vuoden 2027 kehusehdotuksessa toimintatuottojen määrä on noin 3,9 % -yksikköä kuluvaan vuoteen suurempi. Keskeisimpänä syynä tähän on vuoden 2027 kehykseen sisältyvät sivistystoimen ja teknisen toimen hankeavustusten huomioon ottaminen. Koska kehyksen valmistelu- ja päätöksentekovaiheissa ei vielä ole tiedossa vuokralle annettujen sote-kiinteistöjen hoitovastikkeen mahdollinen tasaustarve vuodelta 2026, sisältyy ensi vuoden kehyksen toimintatuotto-odotukseen jonkin verran muutosriskiä. Kehys on kokonaisuutena laadittu jatkuvuuden periaatetta noudattaen.

Vuoden 2027 kehusehdotuksessa käyttötalousmenojen kasvu on koko kunnan tasolla 2,8 % vuoden 2026 tilinpäätösennusteeseen nähden. Korotuksesta on työmarkkinaratkaisusta johtuvien henkilöstökulujen nousun vaikutuksen osuus 1,8 % -yksikköä. Kehusehdotus ottaa huomioon perusopetuksessa tapahtuvan oppilasmäärän alenemisen, ja siitä johtuvat toiminnalliset muutokset ja niiden talousvaikutukset. Tästä syystä sivistystoimen kehys on lähtökohtaisesti nolla -kehys, johon on lisätty Kaavin kunnan kanssa yhteisen kuntien välisen yhteistyön kehittäminen perusopetuksessa -hankkeen tulot ja menot.

Vesilaitoksen osalta on otettu 1,8 % -yksikön kehyksen kasvun lisäksi kertaluonteisesti 19.000 euroa vesilaitoksen omaisuudenhallintasuunnitelman laatimiskustannuksia, sekä kunnan vesihuoltosuunnitelman laatimiskustannuksia.

Teknisen toimen kehyksessä on otettu huomioon 1,8 % -yksikön kehyksen kasvun lisäksi kertaluonteisesti yhteensä 93.000 euron tarve vierasläjien torjuntaan liittyvään mobiilipeliin, pohjavesien suojelusuunnitelman päivityskustannuksiin, palvelukeskuksen lumiesteisiin, sekä teiden reunapalteleiden poistamiseen ja ojien perkauskustannuksiin. Lisäksi tuloihin on lisätty 25.000 euroa pohjavesien suojelusuunnitelman laatimiskustannuksiin haettavaksi avustukseksi.

Hankintalain muutoksesta johtuvien inhouse -yhtiöiden palvelujen kilpailuttamiseen ja uusien palvelutuottajien kanssa käynnistettävien palvelujen projektikustannuksiin ei ole kehyksessä varauduttu. Projektikustannusten määrä ja ajankohta eivät ole vielä selvillä. Kunta on tehnyt valtioneuvoston kanslialle ilmoituksen em. palvelujen siirtymäajan käyttämisestä 30.6.2030 saakka, mikä on lain sallima takaraja kilpailutettavien palvelujen käyttöönotolle.

Ottaen huomioon tiedossa olevat kustannuspaineet vuodelle 2027, kunnan menokehys on hyvin tiukka ja siihen pääseminen edellyttää toimintojen ja toimintatapojen kriittistä tarkastelua ja niihin liittyviä tehostamistoimenpiteitä.

Kunnan verotulojen ennakoidaan kasvavan kuluvan vuoden tilinpäätösennusteesta 2,5 % -yksikköä noin 6,06 miljoonaan euroon. Kunnan tulovero- ja kiinteistöveroprosentteina on käytetty vuoden 2026 tasoa.

Tilitettävät valtionosuudet, verotulomenetysten kompensatio ja verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus ovat vuonna 2027 yhteensä -356.000 euroa. Tämä määrä tullaan vähentämään kunnalle tilitettävistä kotikuntakorvaustuloista. Valtionosuuden määrä tulee tarkentumaan lopulliseen summaansa vasta joulukuun lopulla.

Talousarviolainaa joudutaan erittäin todennäköisesti nostamaan vuonna 2027. Sen tarkempi määrä selviää talousarvioprosessin kuluessa. Siihen keskeisesti vaikuttaa vuoden 2027 investointitaso.

Vuoden 2025 tilinpäätös oli ylijäämäinen 0,4 miljoonaa euroa. Kuluvan vuoden muutettu talousarvio on noin 1,3 milj. euroa alijäämäinen. Kunnan käyttötalouden toteuma heinäkuun lopun tilanteessa on 0,3 miljoonaa euroa alijäämäinen. Kuluvan vuoden talousarvion toteutumiselle enintään muutetun talousarvion tai sitä hieman pienemmän alijäämän mukaisena on kohtuulliset edellytykset.

Kunnan taloudellinen tilanne on viime vuosina ollut heikko. Kunnan talouden pitäminen hallinnassa ja alijäämäkehityksen oikaiseminen vaatii merkittäviä menojen leikkauksia, ja etenkin tulopohjan vahvistamista.

Osana käyttötalouden tasapainottamista on nettoinvestointien määrää tarkasteltava kriittisesti ja investointitaso nettona olisi pidettävä enintään noin 500.000 eurossa. Korjausvelan hallinta vaatii vuosittaisia korjausinvestointeja kunnan talouden kantokyvyn mukaisesti mitoitettuna.

Valmistelija

Kunnanjohtaja Timo Kiviluoma, puh. 0447209047

Kj:n päätösehdotus

Kunnanhallitus hyväksyy ehdotetun kehyksen vuoden 2027 talousarvion perustaksi ja antaa pykälän esittelytekstin talousarvion laadintaohjeeksi hallintokunnille.

Päätös